

Holder vi tiden ud?

– tekst – Kerstin Bruun-Hansen og Jakob Albrecht

6 ud af 10 i medie- og kommunikationsbranchen er bekymrede for, om de kan blive i deres fag resten af arbejdslivet.

Af dem overvejer mere end halvdelen helt at forlade branchen.

Bliver mit job overtaget af robotter? Forsvinder alle stillingerne? Kan jeg blive ved med at følge med tempoet og teknikken, og vil arbejdsgiverne på et tidspunkt anse mig for at være for gammel?

Den slags spørgsmål går mange journalister, kommunikationsfolk, fotografer, og grafikere og tumler med. Det viser en rundspørge blandt Dansk Journalistforbunds medlemmer, som fagbladet Journalisten har foretaget.

Rundspørgen dokumenterer sort på hvidt, at rigtig mange af os frygter for fremtiden i vores fag.

Helt præcist svarer 63 procent af de i alt 2.386, der har besvaret rundspørgen, at de er bekymrede for, om de kan blive i deres fag frem til pensionsalderen. Det gælder både freelancerne og de fastansatte, de unge med hele arbejdslivet foran sig, dem midt i karrieren og dem, der nærmer sig pensionsalderen.

For mere end halvdelen af de bekymrede fylder tankerne så meget, at de overvejer, om de på et tidspunkt helt skal forlade medie- og kommunikationsbranchen. Og det er nedslående tal, mener Tine Johansen, formand for Dansk Journalistforbund.

”Det er ulykkeligt, fordi det handler om mennesker, der forventer, at de må forlade branchen, før de har lyst til det. Men jeg kan godt forstå, at det sætter sig som en bekymring hos folk, når man ser alle de nedskæringer og fyringsrunder, der har været på især det journalistiske arbejdsmarked,” siger hun.

Et overophedet system

Også for Susanne Ekman, lektor ved Center for Arbejdslivsforskning på RUC, er tallene fra Journalistens rundspørge opsigtsvækkende. Men samtidig overrasker det hende ikke, at så mange er bekymrede for deres fremtid på arbejdsmarkedet.

”Det er et symptom på fire årtiers kokainagtig udviklingstrend og ekstrem forherligelse af omstillingsparathed,” forklarer Susanne Ekman.

Hun har i 15 år forsket i, hvordan vilkårene på arbejdsmarkedet siver ned og påvirker den enkelte. Hun forklarer, at mens man tidligere vægtede stabilitet og inklusion højt på arbejdsmarkedet, har samfundet siden 1980’erne været præget af en Wall Street-terminologi om at blive lean og effektiv.

”I fire årtier har det handlet om konkurrence, produktivitetsforøgelse og om at skære det unødvendige fedt fra. Man skal være omstillingsparat, og trenden er anti-rutine og anti-tryghed. Men nu er jagten på konstant udvikling tippet over, fordi det har været for udpinende,” siger Susanne Ekman.

Hun mener, at systemet nærmer sig en regulær overophedning. Det ser man i de mange stresssygemeldinger, og det ser hun også resultaterne af Journalistens rundspørge som et udtryk for.

”Intensiteten er simpelthen steget så massivt de sidste årtier, at folk ikke længere synes, det er bæredygtigt. Og derfor er de bekymrede for deres egen fremtid på arbejdsmarkedet. De er bange for, om de kan holde til det på sigt. Hvis alting handler om udvikling, så segner folk til sidst,” siger Susanne Ekman.

Det gælder på arbejdsmarkedet generelt, men det gælder i særdeleshed for folk i medie- og kommunikationsbranchen, vurderer hun.

”Netop kommunikationsfolk og journalister er nogle af dem, der er allermost berørt af kravet om udvikling. De befinder sig i vid udstrækning i prekære og atypiske stillinger, og de arbejder inden for et felt, hvor udviklingen går så hurtigt, at de hele tiden skal omstille sig,” påpeger Susanne Ekman.

Nutiden skrumper

Den bekymring, der går mest igen blandt DJ’s medlemmer, er frygten for på et tidspunkt at blive anset for at være for gammel.

På tværs af aldersgrupper svarer næsten 60 procent, at de oplever, der bliver set ned på folk over 50 år i medie- og kommunikationsbranchen. Og spørger man dem, der allerede har rundet de 50, så svarer hver tredje, at de tror, de selv er blevet fyret eller valgt fra i en jobsøgning alene på grund af deres alder.

Og det er helt forståeligt, at mange – også unge – lever med en konstant frygt for at blive outdated. Det mener Anders Fogh Jensen, der er filosof og blandt andet har beskæftiget sig med det moderne arbejdsmarked.

”Jeg tror, de fleste af os har en fornemmelse af, at vores erfaring får kortere og kortere holdbarhedstid. Der bliver kortere imellem modstrømningerne og de nye buzzwords, og helt konkret virker tingene simpelthen i kortere tid. Vi har jo alle sammen en hel ormegård af ledninger liggende, der ikke duer længere,” siger han.

For at forstå, hvad det gør ved os, henviser han til begrebet *Gegenwartsschrumpfung* fra den tyske filosof Hermann Lübbe, der løst kan oversættes ”nutiden skrumper”.

”Nutiden er den tid, hvor den verden, jeg kender og er fortrolig med, også svarer til den verden, jeg møder. Eller mere elegant udtrykt; at forventningshorisont og erfaringsrum stemmer overens. Pointen er, at denne overensstemmelse – altså nutiden – bliver kortere og kortere. At erfaringen får kortere og kortere holdbarhedstid,” forklarer han.

Det kan ifølge Anders Fogh Jensen være med til at forklare, hvorfor så mange DJ-medlemmer frygter for deres fremtid i faget. Det har nemlig den konsekvens for os mennesker, at vi ikke er fortrolige med den verden, vi lever i, og at vi hele tiden skal tilbage på skolebænken for at følge med.

”Men det bliver svært at vide, hvad jeg skal satse på. Hvad fanden skal jeg egentlig tage på kursus i for at fremtidssikre mig selv? Det rører også ved noget dybere eksistentielt. Er der overhovedet plads til mig på arbejdsmarkedet – kan jeg overhovedet være her?” siger han.

Anders Fogh Jensen tror, at vi kan hjælpe os selv ved at forsøge at holde fast i vores integritet. Ved faktisk ikke altid at være i bevægelse og på vej videre.

”Verden skriger hele tiden, at du skal lave dig selv om. Men prøv at lade være med at lade dig blæse helt omkuld af forandringshysteriet. Det kan godt være, det ikke gør dig helt så omsættelig på arbejdsmarkedet – men mon ikke det bliver et bedre liv alligevel?” spørger han.

Behov for et paradigmeskift

Også Susanne Ekman fra Center for Arbejdsliv på RUC mener, at der er behov for et paradigmeskifte. Væk fra forherligelsen af omstillingsparathed og konstant udvikling, og tilbage mod mere ro, forudsigelighed og stabilitet.

”Vi er nået til et bristepunkt, hvor det er hele kontrakten mellem arbejdstagere og samfund, der står og knirker og knager. Det kalder på en justering den anden vej,” siger Susanne Ekman.

Hun understreger, at den justering kræver nytænkning af alle: Fagforeninger, arbejdsgivere og politikere – alle skal arbejde for at skrue ned for overophedningen.

”Hele samfundet er skruet sammen omkring de her logikker. Det er os alle sammen, der skal resocialisere os til at justere den anden vej,” siger Susanne Ekman.

Konkret mener hun, at fagforeningerne skal kæmpe for at ændre ved den urealistiske arbejdsintensitet, så der bliver bedre balance mellem ressourcer og forventninger.

”Penge og arbejdstid er nemt at kæmpe om. Men det er bare ikke det, medarbejderne har brug for,” mener Susanne Ekman.

I Dansk Journalistforbund deler formand Tine Johansen bekymringen over, at tempo og intensitet konstant bliver skruet i vejret i medie- og kommunikationsbranchen.

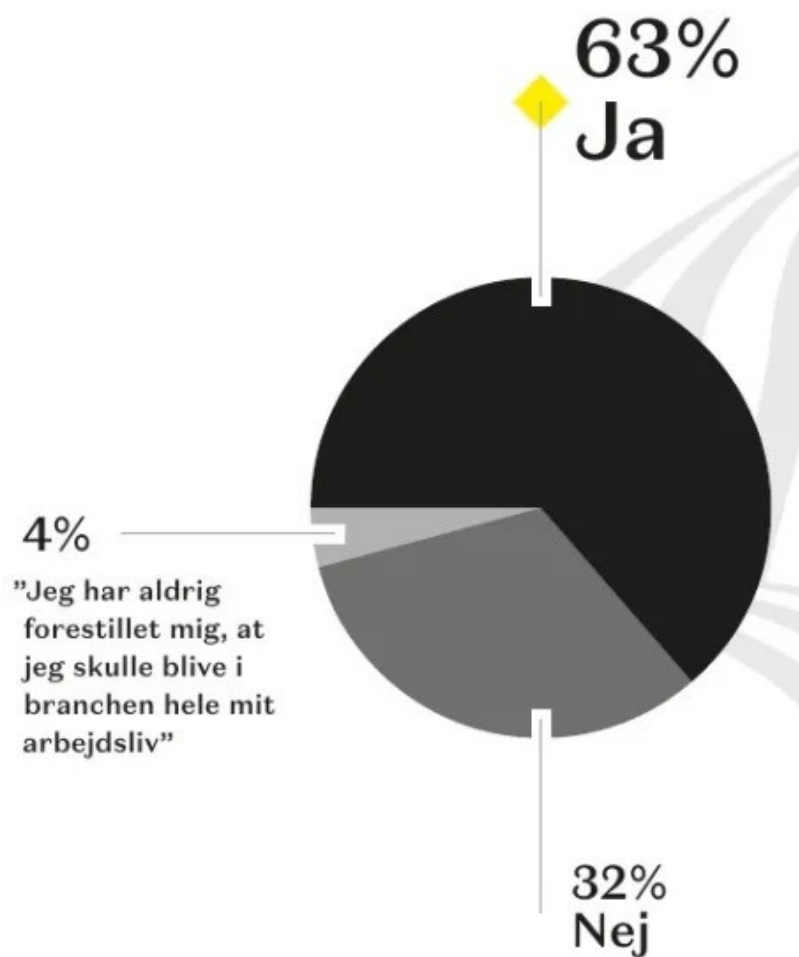
”Tempoet er meget højt mange steder. Og jeg kan godt forstå, hvis man midt i sit arbejdsliv spørger sig selv, om man kan holde til det, når pensionsalderen stiger, og man skal løbe hurtigere hele tiden,” siger hun.

Det er en problemstilling, DJ arbejder rigtig meget med, forklarer hun. Senest i forbindelse med Mediaaftalen, der blev indgået sidste år.

”Vi kunne heldigvis overbevise politikerne om, at medier, der modtager offentlig støtte, skal have ordentlige vilkår,” siger Tine Johansen.

Hun har dog svært ved at se, at det er DJ's opgave som fagforening at stille krav om, at arbejdsgiverne skal kræve mindre af deres ansatte.

”For mig er det et ledelsesansvar på arbejdspladserne at vurdere, om der er den rigtige sammenhæng mellem kravene til medarbejderne og ressourcerne til at løse opgaven,” siger Tine Johansen. (x)

Vi spurgte: 'Er du bekymret for, om du kan blive i dit fag frem til pensionsalderen?'

63 procent er bekymrede for, om de kan blive i deres fag hele arbejdslivet

Marlene Zøllner-Manly

tv-fotograf i DR, 48 år

JEG ER 48 ÅR og har været i DR i 26 år. Jeg føler mig vanvittigt privilegeret og elsker mit job – det har fået mig verden rundt. Men efter to diskusprolaps overvejer jeg, hvor længe kroppen kan holde til det. Jeg har svært ved at forestille mig, at jeg som 70-årig vil kunne slæbe alt det grej og udstyr.

Min bekymring begyndte for alvor for et år siden, da jeg fik min diskusprolaps nummer to. Der tænkte jeg virkelig: Ej, nu går det ikke længere – nu er jeg nødt til at finde mig et helt andet job. Min højre arm fungerede overhovedet ikke, og det var kun tre år siden, jeg havde haft en diskusprolaps i lænden.

Kroppen fungerer fint igen nu, så er det svært at holde fast i tanken om at skulle finde et andet job for fysikkens skyld. Men jeg tror da, at diskusprolapsene skyldes mit arbejde, selv om jeg ikke kan vide det. At det simpelthen er slid. Jeg kan jo også se, hvor nedslidte de gamle fotografer har været – da jeg startede, var de alle sammen fuldstændigt hjulbenede og havde fået skiftet knæ. Så det ER jo hårdt for kroppen.

Vores udstyr er heldigvis blevet lettere siden dengang. Til gengæld er det mindre ergonomisk, og vi skal slæbe mange flere typer af udstyr med i dag. Vi skal have to kameraer, to stativer, lamper og drone med. Så selv om kameraet fysisk bliver lettere, er summen af grej den samme som tidligere.

Jeg nyder mit arbejdsliv, men jeg spekulerer meget på, om det er rettidig omhu at skifte branche, eller om jeg tager sorgerne på forskud.”

34%

Hver tredje over 50 år tror, at de er blevet fravalgt på grund af deres alder

Vi spurgte: 'Har du prøvet at miste et job eller blive valgt fra i en jobsøgning med en fornemmelse af eller viden om, at det skyldtes din alder?'

Robert

Bedsted

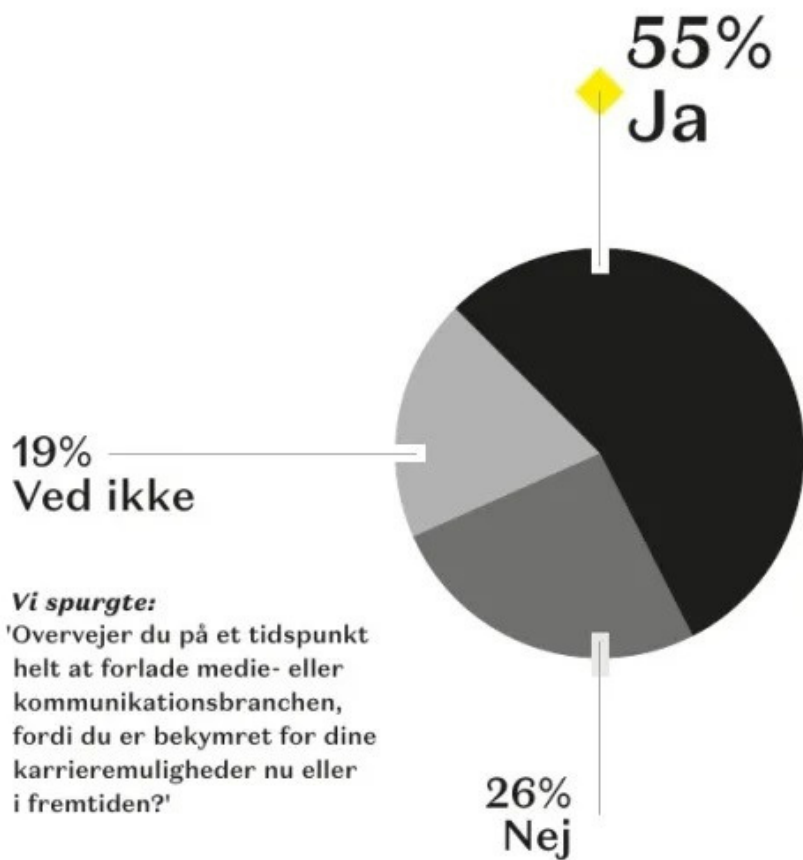
live-reporter og VJ på TV 2 Nord, 53 år

JEG ER 53 ÅR og har været ansat på TV 2 Nord i 22 år. Jeg spørger tit mig selv, hvor længe jeg orker at blive ved med at arbejde i et fag, som bevæger sig længere og længere væk fra det, jeg gerne vil. Væk fra det, jeg mener, faget skal.

På mange mediearbejdspladser lefler man for de unge. Erfaring er mindre attraktivt, og form bliver ofte vigtigere end indhold. Orker jeg det i 14 år mere? Eller ville jeg i virkeligheden få et rarere liv ved at være pedel på en skole og gå og skifte vinduer og skrue låse i døre? Den tanke har jeg fandme nærmest hele tiden efterhånden.

Før i tiden havde vi tid til at koncentrere os om at gøre os umage med vores nyhedshistorie til udsendelsen klokken 19:30. Men i dag skal vi også lige sende live om formiddagen og igen om aftenen. Vi skal lave to historier i løbet af dagen, og undervejs skal vi huske at tage stillbilleder, for vi skal også udkomme på nettet, og vi må heller ikke glemme højkantsbilleder til sociale medier. Det er simpelthen en endeløs liste af ekstraopgaver, der går ud over kvaliteten. Jeg kan næsten ikke begynde at beskrive, hvor ligeglad jeg er med TikTok. Jeg er journalist, jeg er ansat til at gøre folk klogere, ikke dummere!

Jeg ved jo godt, at jeg lige så godt kan lade være med at kæmpe imod udviklingen i mit fag. Men som journalist gør det ondt indeni, at det ikke er vigtigt, at vi gør os umage. Det er mere vigtigt, at det ser smart ud og blinker og udkommer her og nu og på sociale medier.”

55 procent af de bekymrede overvejer på et tidspunkt helt at forlade branchen

Toke Jensen

journalist og tekstforfatter, 31 år

JEG TROR, at en række journalistiske og kommunikative discipliner vil få skarp konkurrence af kunstig intelligens i de kommende år, og at det vil føre til, at antallet af jobs vil falde stabilt. Det er i hvert fald det, jeg er bange for.

Hvis du skriver kreative journalistiske fortællinger, kan du ikke erstattes, men hvis du laver krimihistorier, årsregnskaber eller sportsreferater, kan du komme til at stå i problemer.

For øjeblikket skriver jeg selv salgsopstillinger til ejendomme, og sådan en disciplin tror jeg i store træk kan erstattes, når teknologien er til det.

Da jeg søgte ind på journalistuddannelsen, var det for at skrive. Helst fortællinger om almindelige mennesker med ekstraordinære historier. Jeg vidste ikke noget om ansættelsesforholdene i branchen dengang, men da jeg kom ud, gik det op for mig, at jeg havde valgt den forkerte levevej.

Jeg er en type, der lægger vægt på et fast job og tryghed i ansættelsen, og det er der ikke særligt gode chancer for i mediebranchen, hvor det mest er freelance og korte projektansættelser – og det kommer der sikkert bare mere af i fremtiden. Det er for usikkert for mig, og derfor har jeg søgt over i kommunikation, hvor det trods alt er muligt at få et fast job, hvis man er heldig.”

Anna Gudmann Hansen

journalist, 29 år

NÅR JEG SER MIG omkring i mediebranchen, ser jeg fyringer over det hele, og jeg føler som 29-årig, at det allerede er ved at være for sent for mig at få en fod inden for i en større medievirksomhed. Jeg har været ansat i vikariater og deltidsstillinger, siden jeg blev færdig i 2021, og det virker nærmest umuligt at starte en freelancekarriere eller finde ansættelse andre steder end ved lokale medier.

I andre brancher taler man om, at der mangler arbejdskraft. Men i mediebranchen er situationen en helt anden, fordi der bliver skåret ned hele tiden.

God journalistik er vigtig for samfundets udvikling, og jeg kunne godt tænke mig, at mediehusene lagde større vægt på idealisme i stedet for, at man mange steder hele tiden tænker i besparelser for at tjene så mange penge som muligt.

Jeg ved fortsat ikke helt, hvor jeg passer ind, og jeg skifter hele tiden mellem journalistik og kommunikation. Jeg kan faktisk godt misunde dem, der er i 50'erne, der i mange tilfælde har specialiseret sig i et område, som de sidder tungt på. Jo mere viden man har, jo dygtigere er man, og her hjælper det at være ældre.”

1	At jeg på et tidspunkt bliver anset for at være for gammel	65%
2	At mange stillinger forsvinder inden for mit område	49%
3	At jeg kører træt og mister den nysgerrighed, som mit fag kræver	39%
4	At det, jeg kan fagligt, ikke bliver så efterspurgt i fremtiden	37%
5	At tempo og arbejdsmængde bliver mere, end jeg kan klare	31%
6	At der kommer for mange nye opgaver, jeg ikke mestrer	31%
7	At mit job bliver outsourcet eller overtaget af robotter	15%
8	At jeg har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet	12%

Vi spurgte: 'Hvad ser du som de største barrierer for, at du har et job/beskæftigelse i branchen i resten af dit arbejdsliv?'. Det har været muligt at sætte flere krydser.

De fleste er mest bange for at blive opfattet som for gamle

- ◆ Ja
- ◆ Nej
- ◆ Ved ikke

Unge er mest bekymrede for deres karrieremuligheder

Bente Stensen Christensen

selvstændig grafiker, 58 år

JEG ER 58 ÅR og har været selvstændig grafisk designer i 23 år. Nogle år har jeg haft fantastiske opgaver og god indtægt, men særligt de seneste år er opgaverne tyndet ud.

Jeg har slet ikke lyst til at gå på pension, for jeg elsker virkelig det, jeg laver. Mit eneste problem er, at jeg ikke tjener penge nok på det. Jeg hopper fra tue til tue, og tuerne bliver både færre og mindre.

Jeg har efteruddannet mig løbende, men jeg mangler alligevel brikker i forhold til de krav, der stilles til nye medier og tekniske færdigheder i dag. Arbejdsgiverne ønsker erfaring med videoredigering og After Effects, og det kan jeg altså ikke godt nok til at skrive på mit CV.

Mine bekymringer begyndte så småt i 2015, hvor jeg mistede en stor fast kunde. Og det blev rigtig slemt under corona, hvor jeg var uden indtægt i lang tid. Så solgte vi andelslejligheden og flyttede til en skotøjsæske på Nørrebro i stedet. Det var virkelig en kolbøtte, men det var også fint nok – vi var klar til en ny fase.

Hvis jeg skal være helt ærlig, tror jeg snart, jeg bliver nødt til at finde et ufaglært arbejde og degradere min profession til en hobby eller et deltidsjob. Det ville være en sorg, for jeg vil selvfølgelig allerhelst leve af at være grafiker. Men omvendt er det også helt fantastisk, at jeg i så mange år har kunnet leve af at lave det, jeg elsker allermost.”

Morten Guldberg

redaktør, 61 år

JEG ER 61 ÅR og redaktør på Kommunen.dk. Hvis jeg skulle finde et nyt job, blev det i en anden branche. Ingen eller få medier, bortset fra mit eget, ansætter journalister over 60 år, selv om de påstår noget andet.

Lettere absurd, for ældre journalister uden små børn og med tidsmæssigt overskud bidrager med en erfaring, som mange medier kunne have gavn af. Nogle er måske satte og sure og ikke så skarpe på sociale medier. Men mange skriver og vinkler knivskarpt, har let ved at kontakte kilder og er i øjenhøjde med de mange ældre mediebrugere. Som chef på et andet medie har jeg selv sorteret ældre ansøgere fra alene på grund af deres alder.

Når man som arbejdsgiver ser et langt cv, ligner det desperation, at de søger nyt job, og så bliver erfaring et handicap snarere end en fordel.

Tidligere kiggede jeg blindt efter potentiale blandt yngre ansøgere, og jeg forestillede mig, at de var lettere at forme, men jeg vidste jo ikke, hvem og hvad jeg sorterede fra.

Med min nuværende alder kan jeg godt se, at det ikke var rimeligt, men jeg tror, mekanismen er svær at ændre. En ung chef vil instinktivt have svært ved at ansætte en ældre medarbejder, som kommer med mere erfaring og måske virker klogere.”

Om undersøgelsen: Fagbladet Journalisten har via mail spurgt alle DJ-medlemmer undtagen studerende og pensionister om, hvordan de ser på fremtiden. Undersøgelsen er lavet i perioden 1. februar til 8. februar 2023. 2.386 ud af 13.805 medlemmer har besvaret hele spørgeskemaet, og det giver en svarprocent på 17.

Simon Staun

journalist på Fyens Stiftstidende, 45 år

JEG ER 45 ÅR og musikredaktør på Fyens Stiftstidende. Jeg har mit ubetingede drømmejob, og jeg håber, jeg kan fortsætte med det, til jeg går på pension om 22 år. Men efter at have gennemgået en fyringsrunde hvert andet år siden 2008 kan jeg godt frygte, at vi ikke er særlig mange journalister tilbage om 22 år.

Jeg er især bekymret for mit specifikke stofområde. De seneste år har skræmmende mange landsdækkende dagblade skåret ned på kulturstoffet – og vest for Storebælt er nærmest samtlige kulturelledninger sløjftet. Så hvor går jeg hen, hvis min avis en dag beslutter, at de ikke længere vil have en musikredaktør?

Indimellem kan jeg godt få den tanke i baghovedet, om man på et tidspunkt skulle prøve noget andet. Jeg har ikke en decideret exit-strategi, men jeg har helt bevidst dygtiggjort mig som fotograf i tilfælde af, at jeg en dag bliver tvunget til at vælge en alternativ karriere.

Da jeg sidste år vandt Gaffa-prisen for årets musikfoto, blev jeg spurgt, om jeg var interesseret i et job på den anden side af bordet. Altså i musikbranchen. Jeg takkede nej, for jeg elsker jo mit job. Men tanken om en dag at skifte til musikbranchen og måske blive en slags blæksprutte på et pladeselskab har da strejft mig.”

Susanne Bondrop

tidligere art director på B.T., 62 år

DE SIDSTE 10 ÅR som fastansat var jeg på B.T. og Berlingske, hvor vi modtog flere internationale designpriser. Da arbejdet blev outsourcet til Wunderkind, tog jeg imod en fratrædelse og meldte mig ledig.

Jeg søgte 300-400 stillinger, de fleste var jeg kvalificeret til, men jeg kom kun til to samtaler. Jeg tror, at min alder var et problem, men jeg kan jo ikke vide det.

Nu hvor min dagpengeperiode er udløbet, er jeg begyndt at lave børnebøger og har aktiveret min ratepension, som er det, jeg hovedsageligt lever af.

Jeg er ikke sur og bitter. Jeg keder mig ikke, og jeg savner ikke mediebranchen. Men det er spild af arbejdskraft, at der går så mange kvalificerede mennesker rundt uden job, bare fordi de har den forkerte alder.

Da jeg stoppede i Pilestræde, vidste jeg godt, at det ville være op ad bakke at få nyt job, så jeg solgte huset i Hellerup og købte noget billigere i Snekkersten.

Økonomisk skal jeg nok klare mig. Jeg har haft chefstillinger, og jeg er en del af en generation, hvor vi tjente bedre, end de unge gør i dag. Jeg tror, økonomien bliver en anden for nutidens unge, når de kommer op i min alder.”

Simon Husum

tv- og medietilrettelægger, 37 år

JEG ARBEJDER MED videoproduktion, og jeg er nok mest bange for at blive sat af teknisk og fysisk.

Jeg klipper i Premier Pro, og selv om jeg kun er 37 år, kan jeg se, at de unge kan lave mange ting utroligt hurtigt, fordi de er vokset op med mobilapps og klippeprogrammer på sociale medier.

Hvis jeg tror, at jeg bare kan holde fast i de gamle programmer, jeg kender i forvejen, bliver jeg sat af.

Som VJ render man rundt med kamera, tasker og udstyr hele tiden. Gennem årene har jeg slæbt mig halvt ihjel, og det kan jeg godt mærke på kroppen.

På mit nuværende arbejde er det heldigvis ikke så slemt. Men for nylig lavede jeg store optagelser hver dag, og da jeg om aftenen skulle rejse mig fra sofaen, fik jeg hold i ryggen. Jeg tænker, at det er, fordi jeg har givet den for meget gas. Det forsvandt heldigvis igen.

Jeg kan sikkert godt holde til at bære tungt udstyr 10 år endnu, men i fremtiden kunne jeg godt tænke mig at få et mellemliderjob – også for at spare kroppen.”

Tobias Stidsen

fotojournalist, 28 år

NÅR JEG ER bekymret for fremtiden, handler det især om min økonomi. Kan jeg overleve i mit fag og have råd til at stifte familie?

Min drøm ville være at kunne lægge al min energi i at lave journalistiske opgaver, men det er der ikke mange penge i. Hvis man laver kommercielt fotografi og video, er det mit indtryk, at der er masser at lave, men hvis jeg ser 15-20 år frem i tiden, er det så nok for mig? Må jeg affinde mig med, at det journalistiske og bogprojekterne er noget, jeg laver, når jeg har klaret de andre opgaver?

Det er fint nok at lave kommercielle opgaver, men jeg søgte ind på en ret krævende uddannelse, fordi jeg gerne ville fortælle historier om det, der betyder noget. Men dét skal man godt nok kæmpe for at få lov til at gøre. Der er ingen på mit semester fra DMJX, der tænker, at det er nemt at leve af redaktionelle opgaver.

Lige nu har jeg selv et deltidsjob, hvor jeg tjener penge på at lave aflastning med et barn med en diagnose.

Det kan irritere mig, at freelancepriserne ikke ændrer sig, når nogle af medierne har store overskud. Cheferne og dem, der sidder i bestyrelserne, får jo en ok løn.”